אבל. גבי עומר דלא איתעביד צורך גבוה [י] כדאמרינן (בדבי ישמעאל) לעיל דבחמש שביתה מילתא טפי אימא כרבנן ס"ל דאמרי דבשבת עבדינן כל מה דבעי ליה כבחול ואי הוה בעי טפי יתר [לא] עבדינן (לא ה) וכחול בשלשה: **אבל התם.** מילתיה דרבי חנינא דאיכא פרסומי מילתא בשלשה בני אדם טפי מביחיד אימא רבי ישמעאל כרבנן ס"ל ועבדינן בשלשה לפרסם הדבר שקירת העומר במועדי ט"ו בניסן מפני הביתוסים שאומרים אין העומר בא אלא באחד בשבת: **אבל הכא.** לגבי שבת שאין לא איתעביד צורך גבוה כהלכתו אליבא דרבי ישמעאל דקאמר בחמש שביתה מילתא: **בין שנראה הלבנה בעליל.** לכל העולם: **אם נראה בעליל אין מחללין עליו את השבת.** ולכת ולהעיד לב"ד שהרי א"ל כיון דבעליל נראה ב"ד נמי ראוהו: **אבל התם.** גבי לבנה דאיכא מכשילן לעתיד לבא דזימנין דלא יראה בעליל ויאמרו העדים כמו שראינוהו אנו כן ראוהו ב"ד ולא נחלל שבת ואיכא מכשול דלא יהא מדשן נקבע כהלכתו: **דליכא צורך גבוה.** דאינו קרבן ולא ניתנה שבת לדחות אותו היום משום דבר אחר: **אבל הכא דאיכא צורך גבוה.** דבחמש שביתה מילתא: **וניתנה שבת לדחות.** אלא הג' שאין ומגו דנדחה מפני הג' נדחית נמי אלא החמש: **שחט בשבת ב' חטאות של ציבור.** כגון יב) א' מן שעירי ע"ז ושעירי רגל בשבת שבתוך הרגל: **חייב על השניה.** חטאת דשוגג הוא כסבור מותר לשוחטן בשבת הואיל ואל ליבור הוא וטעה הכיון דשחט ראשון הו לא חזי האי לליבור: **ואפי' נתכפר בשניה.** כגון שנשפך דם הראשונה לאחר שחיטת שניה דאיכא למימר ליפטריה לגמרי משום דקמייתא בראשות שחט אע"ג דשוף לא כפר אלא בשניה ושניה נמי הואיל ודא כפר ליפטר עליה אפ"ה חייב אשניה ופטור אראשונה דבתר שחיטה אזלינן: **אפי' נמצאת הראשונה כחושה.** קודם שחיטת שניה ואיכא משום (מלאכי ה)[א] הקריבהו נא לפחתך ושחט שניה חייב: **לפניו.** בשבת: **ולא עוד.** אלא אפי' לכתחילה אומרים לו לאחר שחיטת כחושה הבא שמינה לכתחילה ושחוט: **שמי כחושה.** ממילתא קמייתא דרבה: **ואיבעית אימא.** הא קמייתא רבי אמי אמרה ושמי רבה מייניה: **בבני מעיין.** יג) מתחילה היה נראית שמינה והשתא הוא דמשתכח כחושה ומעיקרא כי שחט לשניה לא שחטה בראשות דהא עדיין לא נמצאת ראשונה כחושה: **מהו.** ואליבא דרבה קמיבעיא לה דפטר היכא דנמצאת ראשונה כחושה קודם יד) שניה הכא מאי: **לאיסורא קמיכוין.** [א] כי שחט שניה למילתיה טו) קמיכוין דעדיין לא נודע לו כחישת ראשונה האי לאיסורא איכוין לאו דווקא דהא טז) שוגג סבור מותר לעשות הואיל ואל ליבור הוא אלא לשחיטה אסורה איכוין: **בתר מעשה.** ואיגלאי יח) למפרע דשפיר עבד: **לאו היינו דרבה ורבא.** כלומר יט) לתרוייהו חייב דבתר מחשבה אזלינן דעד כאן לא פטר רבה אלא כיון דשמע שטבע תינוק איכא למימר מחשבתו נמי לתינוק הואי: **לאו היינו פלוגתייהו.** כלומר יט) לרבה פטור ולרבא חייב האי שוחט דטעמא דרבה יא) דפטר לאו משום דשמע אלא משום דאזלינן בתר מעשיו וה"ה אפי' לא שמע והאי דנקט שמע לאשמועינן דאפי' שמע כי העלה דגיס בלא תינוק חייב: **חולה שאמדוהו לגרוגרת.** ואם יאכל כ) אחת ירפא: **ואפי' בזה אחר זה.** דכולן למלוה נתכוונו פטורין דהזרין לחולה משובח: **עוקץ.** זנב שהוא תולה בו: **דקממעט קצירה.** דאין קולר אלא תלישה אחת: דעד

שחט שתי חטאות של ציבור. לא נקט עולות משום דאיכא כא) עולות טובא [ב] (כמו שפי') אבל חטאות ליכא אלא אחת ברוב פעמים: **ואפי' נתכפר בשניה.** לא דמיא לבעיא דבסמוך בתר מחשבתו אזלינן או בתר מעשיו דהתם אם יבא אליהו ויאמר שהיא כחושה בבני מעיים היה מביא שמינה ולא דמי נמי לטעה כב) בדבר מלוה ועשה מלוה: **להעלות** דגים **והעלה דגים ותינוק רבא אמר חייב.** לא דמי לאופה מיו"ט לאחל דבפרק אלו עוברין (פסחים דף מו:) דפטרינן מטעם הואיל ומקלעי ליה אורחין וגמא הכא נמי הואיל ופטר ליה אתינוק פטור נמי אדגיס דהתם הוא דאפייתו חזיא לצורך יו"ט אבל הכא לידת דגיס לא חזיא בשבת: **שתים** מייתינן כו'. לא מצי למיפשטה מהא דתניא בפ"ב דבילה (דף יח.) ממלאה אשה קדירה בשר אע"פ שאינה צריכה אלא לאתיכה אחת ממלא נתתו חבית של מים אע"פ שאינו צריך אלא לקיתון אחד דביו"ט דקיל לא חייסינן ולא דמי לשבת דלא ניתן לדחות והא נמי דשרינן גבי יונקא דאשפוך ממימיה להתם אגב אימיה בעירובין (דף סח.) היינו על ידי עובד כוכבים כדפירש שם בקונטר' וכן [פירש] ר"ש ואפי' מייריי ע"י ישראל ניחא דהכא ליכא אלא איסורא דרבנן כו) ובמקום מילה דהיא גופא דחיא שבת לא גזור:

אימא לך [ג] כרבנן סבירא ליה אי נמי עד כאן לא קא"ר ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא התם אלא דאיתעביד ליה צורך גבוה ולא צריך אחולי שבת אבל הכא דלא איתעביד ליה צורך גבוה וצריך לאחולי שבת אימא כרבנן סבירא ליה אלא אמר רבה ר' ישמעאל ורבי חנינא סגן הכהנים אמרו דבר אחד דתנן רבי חנינא סגן הכהנים אומר בשבת נקצר ביחיד במגל אחד ובקופה אחת ובחול בשלשה בשלש קופות ובשלש מגלות וחכ"א אחד שבת ואחד חול בשלש קופות ובשלש מגלות מי לא קא"ר חנינא סגן הכהנים התם כיון דאפשר לא טרחינן הכא נמי כיון דאפשר לא טרחינן ממאי דלמא עד כאן לא קא"ר ישמעאל הכא אלא דליכא פרסומי מילתא אבל התם דאיכא פרסומי מילתא אימא כרבנן סבירא ליה אי נמי עד כאן לא קא"ר חנינא סגן הכהנים התם דאי אי בחד אי בשלשה צורך גבוה מיתעביד כהלכתו אבל הכא דלא איתעביד כהלכתו צורך גבוה אימא כרבנן סבירא ליה אלא אמר רב אשי רבי ישמעאל ורבי יוסי אמרו דבר אחד [ד]דתנן [א]בין שנראה בעליל ובין שלא נראה בעליל מחללין עליו את השבת רבי יוסי אומר אם נראה בעליל אין מחללין עליו את השבת מי לא א"ר יוסי התם כיון דאפשר לא טרחינן הכא נמי כיון דאפשר לא טרחינן ממאי דלמא עד כאן לא קאמר רבי ישמעאל הכא אלא דליכא נמצאת אתה מכשילן לעתיד לבא אבל התם דנמצאת אתה מכשילן לעתיד לבא אימא כרבנן סבירא ליה אי נמי עד כאן לא קאמר רבי יוסי התם אלא דליכא צורך גבוה ולא ניתנה שבת לדחות אבל הכא דאיכא צורך גבוה וניתנה שבת לדחות אימא כרבנן ס"ל איתמר [ב]שחט שתי חטאות של ציבור ואינו צריך אלא אחת אמר רבה ואיתימא רבי אמי חייב על השניה ופטור על הראשונה ואפילו נתכפר לו בשניה ואפילו נמצאת ראשונה כחושה ומי אמר רבה הכי והא אמר רבה [ג]היו לפניו שתי חטאות אחת שמינה ואחת כחושה שחט שמינה ואח"כ שחט כחושה חייב כחושה ואח"כ שמינה פטור [ד]ולא עוד אלא שאומרים לו הבא שמינה לכתחלה ושחוט איבעית אימא סמי כחושה מקמייתא [ה] ואיבעית אימא ההיא רבי אמי אמרה א"ל רבינא לרב אשי נמצאת הראשונה כחושה בבני מעיין מהו [ו] בתר מחשבתו אזלינן וגברא לאיסורא קא מיכוין או דלמא בתר מעשיו אזלינן א"ל לאו היינו דרבה ורבא דאיתמר שמע שטבע תינוק בים ופרש מצודה להעלות דגים והעלה דגים חייב להעלות דגים והעלה דגים ותינוק [ז]רבא אמר חייב ורבה אמר [ח]פטור ועד כאן [ט] רבה לא קא פטר אלא כיון דשמע אמרי' [י] נמי דעתיה אתינוק אבל לא שמע לא ואיכא דאמרי א"ל [יא] היינו פלוגתייהו דרבה ורבא דאיתמר [יב] (לא) שמע שטבע תינוק בים ופרש מצודה להעלות דגים והעלה דגים חייב להעלות דגים תינוק ודגים רבה אמר [יג]פטור ורבא אמר חייב רבה אמר פטור [יד]זיל בתר מעשיו ורבא אמר חייב זיל בתר מחשבתו אמר [טו] רבה [יד]חולה שאמדוהו לגרוגרת אחת ורצו עשרה בני אדם והביאו עשרה גרוגרות בבת אחת פטורין אפילו בזה אחר זה אפילו קדם והבריא בראשונה בעי רבא חולה שאמדוהו לשתי גרוגרות ויש שתי גרוגרות בשתי עוקצין ושלש בעוקץ אחת הי מינייהו מיתינן שתים מיתינן דחזו ליה או דלמא שלש [טו] מייתינן דקא ממעטא קצירה פשיטא [יח]שלש מייתינן דעד

מסורת הש"ס

גמ' א) שבת קנג: ר"ה כא: ב) מוספתא דפסחים פ"ה ג) [רבה אמר פטור ורבא אמר חייב כן נכון לחיות וכן העתיקו המ"מ] ד) ס"א ל"ג **רש"י ה)** נ"א לא דבחול נמי סגי בשלשה ו) [נ"ל דפטר בריש לא] **תוס' ז)** נ"ק **ח)** להרבות בשביל המיוק רש"ק

הגהות הב"ח

(א) **רש"י** ד"ה אבל גבי וכו' טפי עבדינן אבל ס"ל דגם בחול בשלשה הס"ד:

הגהות צ"ק

[א] גר' נ"ק כי שחט שניה כיון דעדיין לא כו' ומוסק מיכוון למילתיה קמיכוין: [ב] נ"ל במוספין:

הגהות

גמ' וחכמים אומרים כו' ואחד חול בשלשה בשלש קופות כו'. כל"ל:

(רש"ש)

תורה אור

רש"י א) וְכִי תַגִּישׁוּן עִוֵּר לִזְבֹּחַ אֵין רָע וְכִי תַגִּישׁוּ פִּסֵּחַ וְחֹלֶה אֵין רָע הַקְרִיבֵהוּ נָא לְפֶחָתֶךָ הֲיִרְצְךָ אוֹ הֲיִשָּׂא פָנֶיךָ אָמַר יְיָ צְבָאוֹת:

(מלאכי ה, ח)

פניני רש"י

בעליל. ...ואין צריך לרואין מוך לתמוס לחלל שבת ולבא ולהעיד לפני ב"ד מתלגין:

(שבת קנג:)

רבינו גרשום

אבל הכא. גבי עומר דלא איתעביד צורך גבוה עד דאיתעביד כוליה אימא כרבנן סבירא ליה דלא שני בין שבת לחול (הם) והכי אמרינן אי סבירא ליה דבחול אתי מחמש בשבת נמי לייתי מחמש ואי סבירא ליה דבחול אתי משלש בשבת נמי לייתי משלש: וחכ"א אחד שבת ואחד חול נקצר בב' בני אדם ובב' קופות ובב' מגלות. כדי לפרסם הדבר שדוחה שבת להוציא מלבן של ביתוסין שאומ' אינו דוחה:

מסכת מקואות

פרק י' משנה ב'

הַכַּר וְהַכֶּסֶת שֶׁל עוֹר, חֲרֵי אֵלּוּ צְרִיכִין שֶׁיְּבוֹאוּ בָהֶם הַמָּיִם. כֶּסֶת עֲגֻלָּה, וְהַכַּדּוּר, וְהָאַמּוּם, וְהַקָּמִיעַ, וְהַתְּפִלָּה, אֵינָן צְרִיכִין שֶׁיְּבוֹאוּ בָהֶם הַמָּיִם. זֶה הַכְּלָל, כֹּל שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהַכְנִים וּלְהוֹצִיא, טוֹבְלִים סְתוּמִים:

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פ"ג מהלכות קדוש החדש הל' ד:
ד ב ג מיי' פ"ב מהל' שגגות הלכה טו:
ה ד ה מיי' פ"ב מהל' שבת הלכה טו:
ו ו מיי' פ"ב מהלכות שגגות הל' טו טוש"ע ח"מ סי' שכח סעיף יג:
ז ז מיי' פ"ב מהל' שבת הלכה ז טוש"ע שם סעיף טו:
ח ח מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף טו:

שיטה מקובצת

א) אימא כרבנן סבירא ליה. לאו דוקא כרבנן דהא רבנן אמרו אחד שבת ואחד חול משלש היה בא אלא כלומר כדין רבנן דאינן מחלקין בין (ב)חול בין (ב)שבת מיהו י"ל דס"ל דעשורון מובחר אינו אלא מחמשה ואפי' בשבת בא מחמשה. תו"ח: **ב)** ואיבעית אימא כו'. וא"ת אנאי לא משני דשאני הכא דנמצאת בחושה לאחר שחיטה דבשעת שחיטה לאיסורא קא מכוין והתם דפטר רבה כשידע קודם שחיטה שהראשונה כחושה ר"ל דאינו רוצה להכניס ראשו בבציע דרבינא דבסמוך אי בתר מחשבה אזלינן [או בתר מעשיו אזלינן]. תו"ח: **ג)** בתר מחשבתו אזלינן. הקשה מהר"ם מה בכך כיון דלא עביד איסורא וכי נתכוין לאכול חלב ואכל שומן מחייב ותירץ דלא דמי לאוכל שומן שהוא היתר גמור אבל הכא מן הדין הוי ליה למימר שחייב שהרי יצאו צבור ידי חובתן בכחושה אלא משום דבעינן למובחר [למצוה] שמא דחייב שלא היה לו להביאה כיון שאינו יודע אם מובחר מן הראשון והשתא ניחא הא דמייתי מתינוק דלא שמע ומה מייתי הלא התם נתכוין לאיסורא ועשה איסורא שהעלה הדגים עם התינוק אלא ש"מ דהכא נמי חשיב כעביד איסורא כיון שלא היה יודע שיהיה מובחר מן הראשון. תו"ח: **ד)** לא קא פטר רבה: **ה)** אמדינן דעתיה נמי: **ו)** א"ל לאו: **ז)** דאיתמר לא שמע: **ח)** אמר רבא: **ט)** מינייהו מייתינן: **י)** גבוה כדאמר ר' ישמעאל: **יא)** טפי טפי עבדינן: **יב)** כגון [ס"א שחל ר"ח או חול המועד בשבת דצריך להקריב שעיר חטאת אחת ושגג בשתים] אחד: **יג)** מעיין דמתחילה היתה נראית: **יד)** קודם שחיטת שניה: **טו)** למילתיה דאיסורא: **טו)** דהא שגג כסבור: **יז)** ואיגלאי מילתא: **יח)** כלומר דלתרוייהו: **יט)** כלומר דלרבה: **כ)** יאכל גרוגרת אחת יתרפא: **כא)** עולות טובא. גליון דוקא נקט חטאת [דגבי] עולות שהם [הרבה] הוי טרוד בדבר מצוה ופטור והוי כר' (יוסי) [והושע]. תו"ח: **כב)** לטעה ע' סוכה (דף מב):